

PROGRAMOWANIE W LOGICE

Struktury danych

(Lista 2)

Przemysław Kobyłański

Wstęp

Struktury danych wyraża się w Prologu w postaci termów, tj. symbolicznych wyrażeń.

Dotychczas poznaliśmy proste termy takie jak zmienne i stałe.

Do budowania termów złożonych służą funktory.

Nazwą funktora jest alfanumeryczny identyfikator pisany z małej litery (dokładnie tak samo jak w przypadku stałej).

Tak jak stałe interpretujemy jako konkretne obiekty z rzeczywistego albo abstrakcyjnego świata, tak funktory interpretujemy jako funkcje operujące na obiektach.

Przykładami funktorów mogą być jednoargumentowe `ojciec/1` i `matka/1`.

Funktor `ojciec` będziemy interpretować jako funkcja, która przypisuje osobie jej ojca, natomiast funktor `matka` będziemy interpretować jako funkcja, która przypisuje osobie jej matkę.

Oto przykładowe termy zbudowane z tych funktorów i ich interpretacje:

<code>janek</code>	chłopiec o imieniu Janek
<code>matka(janek)</code>	matka Janka
<code>ojciec(janek)</code>	ojciec Janka
<code>matka(ojciec(janek))</code>	babcia Janka ze strony ojca
<code>ojciec(matka(janek))</code>	dziadek Janka ze strony mamy

Zalóżmy, że stałą `a` będziemy interpretować jako liczba 0 a jednoargumentowy funktor `s` jako funkcja następnika.

Dzięki nim można zdefiniować liczby naturalne i predykat `add(X, Y, Z)`, który jest prawdziwy gdy `Z` jest sumą `X` i `Y`:

```
add(a, X, X).  
add(s(X), Y, s(Z)) :-  
    add(X, Y, Z).
```

Taka definicja pozwala Prologowi nie tylko wyliczyć sumę ale również odejmować a nawet dzielić całkowicie przez dwa:

```

?- add(s(s(a)), s(s(a)), X).
X = s(s(s(s(a)))) .

?- add(s(s(a)), X, s(s(s(a)))) .
X = s(a) .

?- add(X, Y, s(s(s(a)))) .
X = a,
Y = s(s(s(a))) ;
X = s(a),
Y = s(s(a)) ;
X = s(s(a)),
Y = s(a) ;
X = s(s(s(a))),
Y = a ;
false.

?- add(X, X, s(s(s(s(s(a)))))) .
X = s(s(s(a))) ;
false.

```

Szczególną rolę w Prologu odgrywa dwuargumentowy funktor kropka.

Służy on do łączenia pierwszego elementu listy (głowa listy) z listą pozostałych elementów (ogon listy). Możemy go interpretować jako funkcję, która dla danego elementu *X* i danej listy *Y*, tworzy nową listę z głową taką jak *X* i ogonem takim jak *Y*.

Listę pustą zapisuje się jako stała `[]` (dwa kwadratowe nawiasy).

Oto przykłady termów i ich interpretacji:

<code>[]</code>	lista pusta
<code>.(a, [])</code>	lista złożona z jednego elementu <i>a</i>
<code>.(a, .(b, []))</code>	lista złożona z dwóch elementów <i>a</i> i <i>b</i>
<code>.(X, _)</code>	lista o głowie <i>X</i> i nieistotnym ogonie
<code>.(X, .(X, _))</code>	lista o identycznych dwóch pierwszych elementach

Notacja list z użyciem funktora kropka jest uciążliwa. Dlatego stosuje się notację z kwadratowymi nawiasami.

W notacji tej wymienia się elementy listy między kwadratowymi nawiasami oddzielając je przecinkami.

Do oddzielenia początkowych elementów listy od listy pozostałych elementów używa się pionowej kreski:

```

[1, 2, 3, 4, 5] = [1 | [2, 3, 4, 5]]
                = [1, 2 | [3, 4, 5]]
                = [1, 2, 3 | [4, 5]]
                = [1, 2, 3, 4 | [5]]
                = [1, 2, 3, 4, 5 | []]

```

Na zakończenie wstępu podamy definicje trzech podstawowych predykatów operujących na listach:

1. `member(X, L)`, który jest prawdziwy, gdy `X` jest elementem listy `L`,
2. `append(L1, L2, L3)`, który jest prawdziwy, gdy lista `L3` jest połączeniem (konkatenacją) list `L1` i `L2`,
3. `select(X, L1, L2)`, który jest prawdziwy, gdy lista `L2` powstaje z listy `L1` przez wyjęcie jednego elementu `X`.

Oto definicje powyższych predykatów:

```
member(X, [X | _]).
member(X, [_ | L]) :-
    member(X, L).

append([], L, L).
append([X | L1], L2, [X | L3]) :-
    append(L1, L2, L3).

select(X, [X | L], L).
select(X, [Y | L1], [Y | L2]) :-
    select(X, L1, L2).
```

Zadania

Zadanie 1 (1 pkt)

Napisz predykat `środkowy(L, X)`, który jest prawdziwy jeśli `X` jest środkowym elementem listy `L`. Jeśli lista `L` ma parzystą liczbę elementów, to warunek `środkowy(L, X)` powinien zawieść.

Przykład

```
?- środkowy([1, 2, 3, 4, 5], X).
X = 3 ;
false.

?- środkowy([1, 2, 3, 4], X).
false.
```

Zadanie 2 (2 pkt)

1. Napisz predykat `jednokrotnie(X, L)`, który jest spełniony, jeśli `X` występuje dokładnie jeden raz na liście `L`.
2. Napisz predykat `dwukrotnie(X, L)`, który jest spełniony, jeśli `X` występuje dokładnie dwa razy na liście `L`.

Przykład

```
?- jednokrotnie(X, [3, 2, 4, 1, 2, 3]).  
X = 4 ;  
X = 1 ;  
false.
```

```
?- dwukrotnie(X, [3, 2, 4, 1, 2, 3]).  
X = 3 ;  
X = 2 ;  
false.
```

Wskazówka

W definicjach warunków `jednokrotnie/2` i `dwukrotnie/2` możesz korzystać z innych predykatów.

Zadanie 3 (2 pkt)

Dany jest graf skierowany w postaci faktów `arc(X, Y)`, wyrażających, że jest łuk od węzła `X` do węzła `Y`.

Napisz predykat `osiągalny(X, Y)`, który jest spełniony gdy węzeł `Y` jest osiągalny z węzła `X` (tzn. jest ścieżka od `X` do `Y`).

Przykład

Załóżmy, że graf składa się z czterech łuków:

```
arc(a, b).  
arc(b, a).  
arc(b, c).  
arc(c, d).
```

Wówczas:

```
?- osiągalny(a, X).  
X = a ;  
X = b ;  
X = c ;  
X = d ;  
false.
```

```
?- osiągalny(b, X).  
X = b ;  
X = a ;  
X = c ;  
X = d ;  
false.
```

```
?- osiągalny(c, X).
```

```
X = c ;
```

```
X = d ;
```

```
false.
```

```
?- osiągalny(d, X).
```

```
X = d ;
```

```
false.
```

```
?- osiągalny(X, a).
```

```
X = a ;
```

```
X = b ;
```

```
false.
```

Zadanie 4 (2 pkt)

Fakty `ma(Kto, Co)` opisują Kto Co ma w chwili początkowej (oznaczymy tę chwilę przez 0).

Fakty `daje(Kiedy, Kto, Co, Komu)` opisują Kto Co Komu daje w chwili Kiedy, gdzie Kiedy jest dodatnią liczbą całkowitą.

Zakładamy, że osoba, która posiada jakiś przedmiot w chwili T może go przekazać innej osobie w chwili $T' > T$, oczywiście pod warunkiem, że w chwili T' jeszcze go posiadała.

Napisz predykat `ma(Kiedy, Kto, Co)`, który jest spełniony gdy osoba Kto ma obiekt Co w chwili Kiedy (w pytaniach jako pierwszy argument będziemy podawać zmienną by dowiedzieć się kiedy osoba coś posiadała).

Wskazówka

Standardowe liczby całkowite mogą nie być najlepszym sposobem reprezentowania chwil. Być może trzeba będzie w tym celu zaprojektować własną strukturę danych.

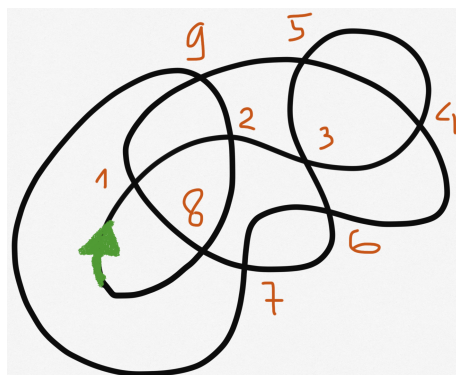
Zadanie 5 (3 pkt)

Narysujmy na płaszczyźnie krzywą zamkniętą, przyjmijmy na niej punkt i ustalmy zwrot (jak na rysunku 1). Obchodząc krzywą zgodnie z przyjętym zwrotem, numerujmy kolejno odwiedzane przecięcia (gdy odwiedzamy je po raz pierwszy).

W przykładzie z rysunku 1, krzywa przecina się w dziewięciu punktach a kolejność odwiedzania tych punktów jest następująca:

1, 2, 3, 4, 5, 3, 6, 7, 8, 1, 9, 5, 4, 6, 7, 9, 2, 8.

Zauważ, że jeśli n jest liczbą przecięć, to ciąg taki ma $2 \cdot n$ elementów, przy czym każda liczba od 1 do n pojawia się w nim dokładnie dwa razy.

Rysunek 1: Krzywa zamknięta z ustalonym zwrotem

Ciekawszą własnością takiego ciągu jest to, że między dwoma dowolnymi wystąpieniami tej samej liczby, zawsze znajduje się parzysta liczba elementów. W powyższym przykładzie, między pierwszym a drugim wystąpieniem liczby 4 znajduje się osiem innych liczb 5, 3, 6, 7, 8, 1, 9, 5.

Napisz predykat `lista(N, X)`, który jest spełniony, jeśli dla danego N , lista X :

- ma długość $2 \cdot N$,
- każda liczba od 1 do N występuje na niej dokładnie dwa razy,
- między dwoma kolejnymi wystąpieniami tej samej liczby jest parzysta liczba innych liczb.

Można wykazać, że jest $N!$ różnych list X spełniających warunek `lista(N, X)`.

Przykład

```
?- lista(3, X).
X = [1, 1, 2, 2, 3, 3] ;
X = [1, 1, 2, 3, 3, 2] ;
X = [1, 2, 2, 1, 3, 3] ;
X = [1, 2, 2, 3, 3, 1] ;
X = [1, 2, 3, 3, 2, 1] ;
X = [1, 2, 3, 1, 2, 3] ;
false.
```

Uwaga 0

Zwróć uwagę, że w powyższych odpowiedziach, jeśli na liście X pojawia się po raz pierwszy liczba $k \in \{1, 2, \dots, n\}$, to na wcześniejszych pozycjach listy X

Tabela 1: Średnia liczba kroków wnioskowania na znalezienie kolejnej listy spełniającej warunek `lista/2`

N	N!	inf	avg
1	1	14	14.00
2	2	29	14.50
3	6	77	12.83
4	24	281	11.71
5	120	1356	11.30
6	720	8071	11.21
7	5040	56519	11.21
8	40320	453167	11.24
9	362880	4088366	11.27
10	3628800	40974845	11.29
11	39916800	451618977	11.31
12	479001600	5428949737	11.33

pojawiły się już wszystkie liczby $1, 2, \dots, k-1$ (jeden lub dwa razy).

Odpowiada to numerowaniu kolejnych nieodwiedzonych wcześniej przecięć kolejnymi numerami $1, 2, \dots, n$ (pierwsze pojawienia się liczb tworzą ciąg kolejnych liczb $1, 2, \dots, n$).

Jeśli odpowiedzi z Twojego predykatu nie spełniają tego warunku, to zadanie może zostać uznane za rozwiązane ale otrzymasz dużo więcej rozwiązań niż $N!$ i być może nie doczekasz się na przejrzenie wszystkich odpowiedzi, już dla stosunkowo małych wartości N .

Uwaga 1

Nie każdej liście X spełniającej warunek `lista(N, X)`, odpowiada jakaś krzywa zamknięta o takich przecięciach.

Dla przykładu, liście `[1, 2, 3, 4, 5, 1, 4, 5, 2, 3]` nie odpowiada żadna krzywa zamknięta o pięciu przecięciach.

Uwaga 2

Pomyśl o jak najefektywniejszym znajdowaniu list spełniających warunek `lista/2`.

W tabeli 1 podano dla kolejnych $N = 1..12$, liczbę kroków wnioskowania, uzyskaną w odpowiedzi na cel `time((lista(N, _), fail))`, i średnią liczbę kroków na jedno z $N!$ rozwiązań.

Jak widać średnia liczba kroków wnioskowania na wygenerowanie kolejnego rozwiązania (dla $N > 3$) jest poniżej 12.

Przygotuj taką tabelkę dla Twojej implementacji predykatu `lista/2`. Jaką uzyskałeś średnią liczbę kroków wnioskowania na jedno rozwiązanie?